

ДА 100-ГОДЗЯ З ДНЯ НАРАДЖЭНИЯ

Піліп Сямёнаўіч Пестрак – паэт і пісьменнік, наш зямляк

Пестрак Піліп Сямёнаўіч нарадзіўся 27 лістапада 1903 г. у вёсцы Сакоўцы, Гродзенская губерні, Слонімскага павету, Косаўскай воласці (цяпер Брестская вобласць, Івацэвіцкі раён, Мілейкаўскі сельскі Савет) у вялікай сялянскай сям'і. Пачатковую адукацыю атрымаў у Бусяжской школе. Школа была рэформавана з царкоўнапрыходской "2-класнае Міністэрства Народнай Асветы вучылішча".

Жыццё азмрочыла першая сусветная вайна. У 1915 г. Піліп Пестрак атрымаў пасведчанне аб заканчэнні школы ў Бусяжы, з якім яму прыйшлося пакінуць родную вёску. Іх выгналі ў бежанцы.

На конях даехалі да Бабруйска, дзе ўсіх пагрузілі ў "цяплушки". І праз пайтара месца былі ў самарскіх пушыстых снягах: сяло Малінаўка, Бузулукская павету, Самарская губерні (цяпер Багатайскі раён Куйбышавскай вобласці). У школе Піліп Пестрак тут правучыўся год. Пры ёй адкрыты яшчэ адзін вышэйшы клас, які закончыў. Пасля гэтага пачалася яго працоўная дзейнасць памочнікам рахункавода ў крэдытным таварыстве.

У гэтых час у РСФСР адбылася Каstryчніцкая рэвалюцыя. Пачаліся мітынгі і дэманстрацыі. Ужо пры Савецкай уладзе рабіў перапіс сялянскіх гаспадарак шляхам падворнага абходу. У жніўні 1918 г. Піліп Пестрак закончыў бібліятэчныя курсы. Затым правучыўся год у Бузулукскай гімназіі (яе закрылі ў сувязі з эпідэміяй фурунгі). Працаўваў у вёсцы Максімаўка памочнікам бухгалтара ў валасным выканкаме. Вучыўся на рабфаку ў гарадку, які цяпер называецца Чапаеўск.

Асабліва радаснай падзеяй для П. Пестрака была вучоба ў Самарскім универсітэце, на сацыяльна-гістарычным факультэце эканамічнага аддзялення. Але атрымаць яму вышэйшую адукацыю не ўдалося. На Паволжы пачаўся голад. Закрываеца і ўніверсітэт, і школы. Бежанцаў-беларусаў адпраўлялі на радзіму. І ў пачатку зімы 1921 года Пестрак вырашыў ехаць дадому, у Заходнюю Беларусь. Вярнуўся ў родную вёску Сакоўцы. Тут і холад, і голад. На працягу двух тыдняў іх сям'ю напаткала вялікае гора – паміраючыя бацька, сястра і брат. Сам П. Пестрак ледзь выратаваўся ад тыфу. Стаяў на ногі, ён вымушаны быў ісці ў заробкі да мясцовых лесапрамыслоўцаў, працуе ў Косаўскім лясніцтве. Летам 1924 г., перад адыходам на ваенную службу П. Пестрак робіць спробу ўцячы ў Савецкі саюз. Яго затрымалі ў Гарадзе як парушніка граніцы і ў этапным парадку адправілі ў родную вёску Сакоўцы. Затым на месяц пасадзілі пад арышт.

У войску польскім адслужыў два гады ў цяжкай артылерыі з 1924 г. Тут скончыў падафіцэрскую школу (малодшых камандзіраў, атрымаў званне капала (малодшага сяржанта)). Як успам-

вы, у цэнтры горада. Дэманстрацыя была пратастам супраць ліквідацыі Грамады (БСРГ). Паліцыйя было забіта 5 чалавек і больш за 30 паранена. Пры разгоне дэманстрацыі члены камітэта, у тым ліку і П. Пестрак, былі арыштаваны. Спачатку Піліп Пестрак сядзеў у Пружанской турме, потым переправілі ў турму ў Гродна. Польская турмы быў самыя суровыя: пабоі, карцеры, галадоўкі.

Пасля вызвалення з турмы П. Пестрак працаў сакратаром падпольнага раённага камітэта КПЗБ, адначасова працаў сакратаром акруговай управы Таварыства беларускай школы (ТБШ) у горадзе Косава. У гэтых час ён зрабіў рэч-пачынанні ў справе стварэння беларускага спажывецкага каратэрству ў горадзе Косава.

Адбыўся другі арышт П. Пестрака і суд у г. Косава, які праводзіла выязная сесія Гродзенскага акруговага суда. Прысуд – 3 гады турмы, апеляцыйны суд ікі дадаў яшчэ два. Таму і прасядзеў у Гродзенской турме да 14 верасня 1933 г.

А ў лістападзе 1933 г. П. Пестрак быў пасланы Слонімскім акруговым камітэтам КПЗБ у Варшаву ў ЦК КПЗБ. Адсюль яго накіравалі інструктарам ЦК КПЗБ на працу ў Пінскую акругу, дзе працаўваў да сакавіка 1934 года. Тут у Пінску адбываўся чарговы арышт. У Пінскай турме прабыў пад следствам да восені 1935 г., адвезлі яго на суд у горад Вільню, дзе П. Пестрак сустрэўся з Валянцінам Таўлаем і Пятром Радзюком, які быў рэдактаром беларускага часопіса гумару і сатыры "Аса". П. Пестрак атрымаў шэсць год турэмнага зняволення. На апеляцыйным судзе ён выступіў з апошнім словам, за што атрымаў яшчэ два гады.

У сваіх успамінах "У падполлі і ў турме", у раздзеле "У турме" П. Пестрак апісвае турэмнае зняволенне: "Турэмнае зняволенне не было пакорлівым, пасіўным заходжаннем. Гэта была штодзённая барацьба за тое, каб палітычныя зняволеныя выхоўваліся як камуністы, каб яны ўзбагачаліся палітычнымі і іншымі ведамі, каб былі салідарны ў барацьбе за паляпшэнне ўмоў у турме і г. д. Турма для наших людзей была сапраўднай школай рэвалюцыянеру".

"Універсітэц
Веснік"
2003 г.
9 верасеня.

1 верасня 1939 г. з пачаткам другой сусветнай вайны палітычныя зняволенныя прасілі выпустіць іх на волю, каб яны маглі ісці на фронт, але ім адмовілі.

Вызваліла іх з турмы Чырвоная армія 22 верасня 1939 г. Аб гэтым у наступным артыкуле.

Вікенцій МАРОЗ.

На здымку: Піліп Пестрак і Антон Сушко – члены Косаўскага павятавага камітэта БСРГ у 1927 г.

